

Inštitut
za zdravje
in okolje

PARTNERSTVO ZA
OKOLJE IN ZDRAVJE

Inštitut za zdravje in okolje
Gregorčičeva ulica 7
1000 Ljubljana

Ljubljana, 22. 9. 2021

Ministrstvo za zdravje
Štefanova ulica 5
1000 Ljubljana

ZADEVA: POZIV MINISTRSTVU ZA ZDRAVJE ZA VKLJUČITEV V POSTOPKE ZA ČISTEJŠI ZRAK IN PODPORO STANDARDOM KAKOVOSTI ZRAKA V POVEZAVI Z ZDRAVJEM

Spoštovani gospod minister Janez Poklukar!

Z Inštituta za zdravje in okolje se kot koordinator Delovne skupine okolje-zdravje Plana Bⁱ za Slovenijo in Partnerstva za okolje in zdravjeⁱⁱ na vas obračamo s priložnostjo, ki jo imamo v Sloveniji za zaščito zdravja ljudi. Onesnažen zrak je namreč največja okoljska grožnja zdravju človeka, zato potrebujemo nove ukrepe.

Po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije (SZO) je onesnažen zrak drugi vodilni vzrok smrti zaradi kroničnih nenalezljivih bolezni, takoj za kajenjem tobaka. Nove raziskave izpostavljajo predvsem ranljivost otrok, kajti zgodnja izpostavljenost onesnaženemu zraku ima lahko doživljenjske zdravstvene posledice¹.

SZO poroča, da onesnažen zrak vsako leto povzroči do 7 milijonov prezgodnjih smrti po svetu, v Evropski uniji pa do približno 400.000.

SZO po sistematičnem pregledu zbranih dokazov priporoča nižje vrednosti za več onesnaževal, še posebej za trdne delce PM_{2,5}, ki predstavljajo največje tveganje za zdravje in za katere se zdaj priporoča nova letna koncentracija 5 µg/m³ (letni standard Evropske unije je 25 µg/m³); ter za dušikov dioksid (NO₂), ki je bil pod drobnogledom v razpravah o cestnem prometu in prepovedi vožnje po mestu. Za slednjega se zdaj priporoča nova letna koncentracija 10 µg/m³ (prej 40 µg/m³).

Vabimo vas, da zagotovite sodelovanje najvišjega državnega organa na področju zdravja v razmisleku o najpogostejši okoljski zdravstveni grožnji v Evropi – onesnaženem zraku, s čimer bi tudi prispevali k izpolnjevanju obvez *Ostravske deklaracije 2018*, v kateri so se ministri za zdravje zavezali k ukrepanju za doseganje smernic kakovosti zraka SZO².

---

¹ <https://www.euro.who.int/en/health-topics/environment-and-health/air-quality/news/news/2019/3/noncommunicable-diseases-and-air-pollution>

² <https://www.euro.who.int/en/health-topics/environment-and-health/air-quality/news/news/2019/12/achieving-sustainable-and-healthy-environments-for-all-celebrating-30-years-of-the-european-environment-and-health-process>

Inštitut
za zdravje
in okolje

PARTNERSTVO ZA
OKOLJE IN ZDRAVJE

Krizni čas pandemije je pokazal, da se moramo sedaj odločno usmeriti v varovanje zdravja in preprečevanje bolezni. Kot organizacija, ki deluje na preseku okoljskih in zdravstvenih vsebin, vas vabimo, da izkažete svojo predanost zavezi varovanja zdravja državljanov pred okoljskimi grožnjami, kar lahko storite na naslednje načine:

- podate javno izjavo o podpori zdravstvenim standardom za kakovost zraka in s tem zaprosite vlado, da podpre popolno uskladitev standardov z najnovejšimi znanstvenimi dognanji o največjih onesnaževalih in priporočili SZO o kakovosti zraka;
- prispevate zdravstveno strokovno znanje k oblikovanju mnenja države za revizijo *Evropske direktive o kakovosti zunanjega zraka*, ki se bo pričela v 2021/22 in jo bodo vodili okoljski ministri;
- se zavzimate za sklepe Sveta in s tem pokažete skupno razumevanje med evropskimi ministri za zdravje, da je treba nasloviti onesnaženost zraka (okoljski ministri so leta 2020 [sprejeli Sklepe o izboljšanju kakovosti zraka](#)).

Evropski zeleni dogovor ter pred kratkim sprejeti evropski načrt "*Zero Pollution Action Plan*" vključujeta tudi obvezo za uskladitev trenutnih standardov kakovosti zraka Evropske unije s smernicami SZO. Ker se približujemo reviziji *Evropske direktive o kakovosti zunanjega zraka*, s pričakovanim zakonodajnim predlogom v jeseni 2022, bi bila vaša javna izjava s pozivom k popolni uskladitvi direktive z novimi smernicami SZO ključna v procesu varovanja zdravja evropskih državljanov.

V priloženem dokumentu smo zbrali kratke odgovore na vprašanja s ključnimi informacijami o onesnaženem zraku in zdravju v EU, prav tako pa so vključeni konkretni predlogi za spremembo zakonov, ki bodo izboljšali javno zdravje v Sloveniji.

Dokument pripravil:

Inštitut za zdravje in okolje v imenu DS okolje-zdravje Plan B za Slovenijo ter Partnerstva za okolje in zdravje.

Hvala za vašo podporo in prizadevanja za varovanje zdravja!

Tomaž Gorenc
Direktor Inštituta za zdravje in okolje

ⁱ Podnebni program mreže Plan B za Slovenijo sofinancirata Eko sklad in Ministrstvo za okolje in prostor s sredstvi Sklada za podnebne spremembe. Za mnenja, predstavljena v tem dokumentu, so izključno odgovorni avtorji dokumenta in ne odražajo nujno stališč Ministrstva za okolje in prostor ali Eko sklada j.s.

ⁱⁱ Projekt Partnerstvo za okolje in zdravje 2.0 je eden od sofinanciranih programov varovanja in krepitev zdravja do leta 2022 s strani Ministrstva za zdravje RS.